

El somni d'Aynak

És pobre l'Afganistan? El país posseeix jaciments minerals enormes, dels quals, finalment, vol traure diners. La guerra de postors ha començat i fins ara la Xina n'ha estat el beneficiari més important. Però, a què es destinen els guanys?

Aquesta muntanya desesperada val 80.000 milions de dòlars? És una muntanya com qualsevol altra de l'Afganistan: no hi ha arbres ni arbustos, només grava d'un marró groguenc.

Al cim, però, hi ha una tenda de campanya, igual com als cims de les altres muntanyes; al davant hi ha soldats que fan guàrdia amb canons. Els pendents són marcats amb banderetes roges i blanques, les marques dels

cercadors de mines —el roig significa perill, i a les superfícies marcades en blanc ja s'han extret tots els recursos.

Precaució justificada. L'exèrcit afganès manté ocupada la regió que envolta el llogaret d'Aynak, a la província de Logar, amb 1.500 soldats, apostats en tres anells de seguretat. La pista de grava de disset quilòmetres de llarg, la carretera nacional que va de Kabul fins a Gardez, és plena de controls.

Hi ha prou motius per a la precaució, tot i que des d'Aynak fins a Kabul

Treballador en una mina de lapislàtzuli a la província de Badahehan: "No sabem què ix a la llum d'ací."

F. FERRER

no hi ha pas més de cent quilòmetres de distància. Allà hi ha, per exemple, un passadís excavat toscament a la pedra que s'endinsa tres quilòmetres muntanya endins. Just a l'entrada hi ha un cràter fet per una bomba: un signe inequívoc que durant molt de temps en aquest indret hi hagué un campament talibà. Els combatents han desallotjat aquests refugis després de forts bombardeigs dels Estats Units, però la província continua essent una zona de païxus perillosa.

Al juliol va explotar un camió al primer tram de la carretera nacional: van morir 25 persones, entre les

quals molt xiquets. Durant les eleccions presidencials a tots els pobles s'escamparen fulls volanders de Gulbuddin Hekmatjar, comandant en cap de la guerra civil, de mala fama, que encara exerceix el poder en aquesta regió.

Es possible que a la zona la situació de seguretat siga confusa i que, fins i tot, els talibans avancen pel nord. Però Aynak representa un altre Afganistan. Representa l'auge econòmic, el benestar, la riquesa. És a dir, tot allò que de moment ningú no associa amb la regió de l'Hindu Kush. "Aynak ens proporciona la possibilitat d'alliberar-nos de la pobresa i de deixar de dependre de les donacions de l'estranger", comenta Atiquil·là Lodin, governador de la província.

Aynak és el nom de la mina de coure encara no explotada més gran del món. Hi ha d'haver uns 700 milions de tones de terra, sobretot de malaquita, amb un percentatge de coure més elevat que el de les enormes mines de coure xilenes. Aynak no és solament el projecte de mineria més significatiu del país –que el govern ha emprès malgrat la complicada situació política i militar–, sinó també, segons el ministre de Mineria, Mohàmmad Ibrahim Adel, "el projecte més important de tota la nostra història". Amb l'acompliment d'aquest projecte comença "el renaixement del país".

Tresors ignots. A les estadístiques, l'Afganistan apareix com un dels països més pobres del món. El PIB del 2008 hi pujava a poc menys de 12.000 milions de dòlars. La constant guerra a l'Hindu Kush ha permès d'oblidar allò que, des de fa dècennies, es considera segur: el país té abundants riqueses naturals.

A més de coure, l'Afganistan posseeix carbó a la província de Bamian; petroli i gas natural al nord, prop de Sheberghan; zinc, or, plata, amiant, mica, sofre i beril. També posseeix els espectaculars jaciments de mineral de ferro, prop de Hajigak, 130 quilòmetres a l'oest de Kabul, probablement els més grans de tot Àsia. També és ací l'indret del descobriment més important de lapislàtzuli del món, a Badahshan.

Fins ara, només s'utilitzen el carbó de Bamian, el gas de Sheberghan i el lapislàtzuli blau; la resta de jaciments –sovint descoberts els anys 60 i 70 del segle XX per geòlegs soviètics– viuen la letargia de la Bella Dorment.

L'impediment per a augmentar els tresors no fou tan sols la guerra civil –que durà dècennies– sinó també el fet que els jaciments siguen en indrets tan desfavorables. El ferro d'alta qualitat de Hajigak, per exemple, on es calcula que hi ha 1.800 milions de tones, és en un port de muntanya a 3.700 metres d'altitud. Com es podria extraure? I, a més, on es podria transportar? A l'Afganistan no hi ha cap planta siderúrgica, ni tan sols un ferrocarril o un accés a la mar. L'únic recorregut de ferrocarril, de més de cinc quilòmetres de llarg, unia Kabul amb la seu del govern, Darulaman, però fins i tot aquest ha estat destruït.

Un negoci llaminer. Ara ha de canviar aquesta situació. Així i tot, el país no pot explotar les seues riqueses naturals tot sol. Com que la fam del món per les matèries primeres creix cada dia, l'Afganistan es torna atractiu per a les empreses internacionals –malgrat que encara no hi regna la pau i hi ha molts districtes que el govern no controla.

D'ací a poc temps es decidirà qui pot explotar el jaciment mineral de Hajigak, un projecte que, incloent la fàbrica d'acer que s'ha planificat i més instal·lacions, proporcionarà feina a 80.000 afganesos, i 1.000 milions de dòlars d'ingressos anuals al país. També s'han tret a concurs internacional dos terrenys d'extracció de gas a la província de Jowzjan i un jaciment de petroli a la província de Sar-e Pol.

La mina de coure de la província de Logar ja pertany als xinesos.

Qui puja al desert d'Aynak, se sent traslladat als temps dels cercadors d'or americans. Aynak és el Klondike afganès. Al voltant de les muntanyes hi ha apostats els militars, però a baix, a la vall, els xinesos construeixen amb una pressa febril el seu campament base. En aquest indret ja hi ha més de 3.000 treballadors afga-

H. IRAPIS

Treballadors xinesos a Aynak: l'estratègia de ser presents a tot el món.

nesos, a més de setanta enginyers xinesos vestits amb les granotes taronja de la unitat.

Al voltant del camp han construït un mur enorme de pedra i formigó, hi han col·locat una dotzena de contenidors oficina i hi han apilat munts de tubs de perforació. Ara munten torres de perforació grogues col·locades sobre erugues, amb les quals es faran proves de perforació fins a 1.500 metres de profunditat.

La tecnologia prové de la fàbrica de màquines Lianyungang, a la província de Jiangsu, vora la mar Groga. Solament el transport fins a Aynak ja és una proesa logística. Cada contenidor oficina, cada tub de perforació, es transporta per terra des de la Xina fins a l'Uzbekistan, des d'allí fins a l'altra banda, a la província afganesa de Balkh, i, llavors, passant per Mazar-e Sharif, a 3.400 metres d'altitud, fins al port de Salang. A continuació, els tornen a dur de nou cap avall, a Kabul, i després fins a Aynak.

Els xinesos que es troben a Aynak són de poques paraules, no parlen

ni dari ni paixtu, i tampoc anglès. Dos intèrprets refusen de respondre preguntes, ens remeten a la sucursal de Kabul. Aquesta sucursal és al costat de l'hospital Belasom, amb les finestres assegurades amb planxes de metall. Allí, el gerent tampoc no vol donar informació. Es poden fer reclamacions a Pequín. Per escrit.

Megalomania xinesa. Aquesta discreció té les seues raons. L'any 2007, quan es va obrir el concurs per a la concessió d'Aynak, s'hi van presentar empreses de setze països, entre els quals Rússia, els Estats Units i el Canadà.

Kabul va posar el llistó ben alt: el coure no havia d'anar a l'estranger després del primer enriquiment, com havien planejat els soviètics a principi dels anys 70, sinó que s'havia de treballar a l'Afganistan. Els interessats estrangers no només s'havien de comprometre a extraure el metall de la muntanya, sinó també a construir una central energètica de carbó i carrers; a més d'apartaments, escoles

i clíniques per a la població de la província. Únicament nou postors estaven disposats a fer-ho i només sis aportaren una oferta amb un bon preu. Però un va oferir més que tots els altres: la Xina.

El consorci estatal China Metallurgical Construction Corporation va obtenir la concessió. "Va adquirir els drets d'explotació per 808 milions de dòlars", explica Abdul Aziz Arib, que s'anomena a ell mateix "president" de la secció de matèries primeres del Ministeri de Minería de Kabul. "Els xinesos volen invertir 2.900 milions de dòlars en la totalitat del projecte; aquest import és gairebé mil milions més elevat que la segona oferta més alta". A Arib, de cinquanta anys, se li veu la satisfacció a la cara.

Tanmateix, fins a quin punt és realista allò que els xinesos prometen als afganesos? Hi ha gat amagat? Realment l'Afganistan arribarà a gaudir més endavant de les seues riqueses naturals?

Que la Xina acapara les matèries primeres a tot el món ho sap tothom, i també que és el màxim consumidor de coure. Tot amb tot, aparentment, Aynak significa molt per als xinesos. No solament és "un dels projectes més importants d'ultramar que han guanyat les empreses xineses els darrers anys", va declarar el president de la corporació xinesa, Shen Heting, després del tancament dels contractes, "sinó la insígnia de la nostra estratègia de ser presents arreu del món".

La China Metallurgical Construction Corporation, amb un volum de vendes compassat, només és la 22a empresa de la república popular. Fins ara ha invertit sobretot al Pakistan i al Brasil. Però allò que l'empresa vol fer a l'Afganistan frega la megalomania.

No és únicament el fet que ha de construir una central energètica de 400 megawatts enmig de la província central muntanyosa de Bamian i, des d'allí, ha de portar una línia d'alta tensió fins a Aynak. Molt més especulatiu és el ferrocarril que els xinesos han promès de construir als afganesos: des de Hairatan, un llac d'aigua dolça al costat d'Amu-Darià, situat a la frontera amb l'Uzbekistan, han de travessar les muntanyes en

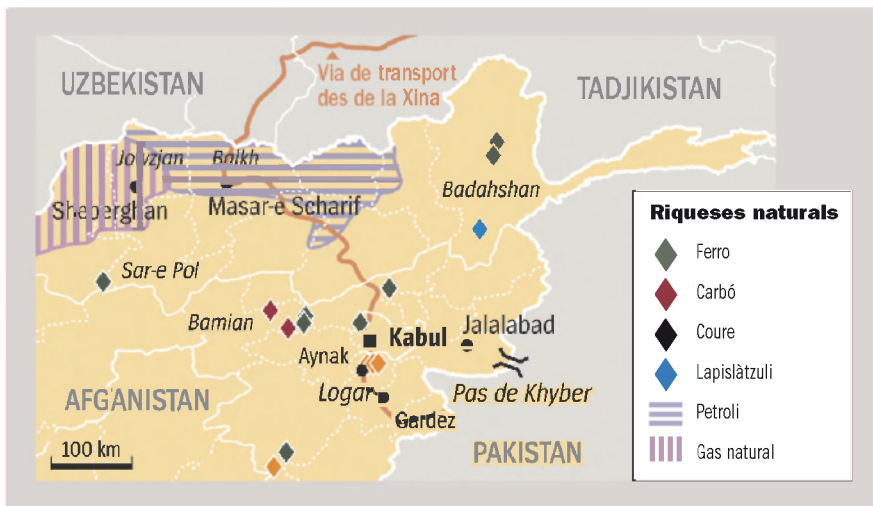
Diuen que el ministre de Minería ha cobrat quasi trenta milions de dòlars en suborns, per la concessió d'Aynak als xinesos

direcció a Kabul i després seguir cap a l'est, cap a Torkham, al costat de la frontera afgano-pakistanesa.

“És un fet històric –explica el president Arib–. Es convertirà en una autèntica ruta de la seda que connectarà l'Àsia central amb el sud del continent.” La realització d'un somni que tingueren moltes generacions d'afganesos.

Si és que, efectivament, en algun moment es torna realitat.

A Kabul, molta gent pensa que els xinesos han promès el món i la bolla als afganesos només per assegurar-se el coure. I per donar una espenteta al procés de decisió.

Corrupció soterrada. Aquest fet no seria pas sorprenent: el Ministeri de Minería, juntament amb el palau del president de Kabul, és el refugi de la corrupció. Malgrat que els ingressos del negoci de les matèries primeres cada vegada són més abundants, els funcionaris treballen en despatxos

moblats humilment. Normalment miren la televisió, parlen per telèfon mòbil i beuen te. La simple pregunta de quina quantitat de pedres de lapislàtzuli té actualment l'Afganistan no la poden respondre: “No sabem què ix a la llum a Badahshan”, reconeix un treballador ministerial.

Hem d'agrair a una casualitat el fet que, des de fa poc, es parle de corrupció bastant obertament al seu ministeri: el president Hamid Karzai, després de les eleccions presidencials tan fortament criticades, vol distingir-se com a home irreprotxable. Va anunciar la creació d'un grup d'agents especials contra la corrupció. El fiscal general confirmà que ja s'havien preparat acusacions contra cinc ministres. El 7 de desembre l'alcalde de Kabul fou condemnat a quatre anys de presó; hi ha qui diu que havia malversat 16.000 dòlars dels fons públics.

També sona el nom del ministre de Minería, Adel. Naturalment, en el seu cas, la quantitat de què es parla és impressionant. Diuen que ha cobrat gairebé trenta milions de dòlars en suborns –per la concessió de la llicència d'explotació d'Aynak als xinesos. Han d'escrutar-li els diners a Dubayy. No se sap si podrà continuar al consell de ministres.

Adel va negar els retrets en una conferència de premsa i va presentar documents que pretenien demostrar, segons el ministre, que la Xina realment havia estat “el millor postor per al projecte del coure d'Aynak”. Que ell no havia acceptat cap suborn, perquè està completament compromès amb el “benestar dels nostres”. Als afgans només els queda esperar que, en efecte, puguen beneficiar-se de les riqueses de l'Hindu Kush.

EL TEMPS
El ministre de Minería afganès, Ibrahim Adel (a la dreta), i el director de l'MDC (centre de detecció de mines), Mohàmmad Shahab Hakimi, durant la signatura del conveni d'explotació del coure a Aynak.

Christian Neef

Traducció de Blanca Juan